

Dedikált műszer programban a konzorciumi együttműködések eredményei

(BME, MTA TTK, ELTE)

1. Daganatok kialakulásához vezető fehérjehálózatok feltérképezése

Turiák Lilla, Nyitay László

A korábban legígéretesebbnek tűnő citromsavas foszfopeptid dúsító módszer további optimalizálásával 9-szeresére növeltük a dúsítás hatékonyságát 250 ng HeLa sejtlizátum vizsgálata során. Igazoltuk, hogy ez a módszer nagyobb kiindulási mintamennyiségek esetén (40 µg-ig) is kiválóan alkalmazható. A dúsítást megelőző sómentesítési lépés során fellépő veszteségek csökkentésére módosítottuk a csoportban alkalmazott protokollt. A fejlesztett módszereket tüdő-, emlő- és prosztatadaganatos szöveteken alkalmaztuk, melynek mérése és kiértékelése jelenleg is zajlik.

2. Specifikus miosztatin antagonisták kifejlesztése

Patthy László, Perczel András

A korábban miosztatin-gátló hatást mutató peptidből kiindulva racionális tervezéssel kíséreltük meg a miosztatint jobban gátló peptidek előállítását. CD mérések szerint az aminosav cserék a peptidek helikális hajlamát növelik, de génexpressziós reporter rendszerben nem gátolták jobban a miosztatint, ezért molekuláris dinamikai szimulációk segítségével tervezünk újabb peptideket. A miosztatin és a peptidek közötti kölcsönhatás NMR spektroszkópiai jellemzéséhez izotóppal jelölt fehérjéket állítunk elő.

3. Spektroszkópiai alapú (IR és SAXS) fehérjevizsgálati módszerek fejlesztése

Salgó András, Gergely Szilveszter, Besenyő Gabi, Slezsák János, Bóta Attila, Mihály Judith, Fehér Bence

A vörösben emittáló fluoreszcens Bovin Szérum (marhaszérum) Albumin-arany ion (BSA-Au) biokonjugátum szerkezetvizsgálatát és ehhez tartozóan IR spektroszkópiai metodikai fejlesztését végeztünk. A szintézishez hőkezelésre van szükség, amelynek a fehérje és a biokonjugátum finomszerkezetére gyakorolt hatását fűthető ATR kristállyal ellátott IR spektrométerrel követtük. A rezgési sávok komponens-analízise alapján a fehérje és a biokonjugátum eltérő és jelentős belső, finomszerkezeti változást szenvednek, míg a kisszögű röntgenszórás alapján követett, a molekulák egészének alakváltozása ezt nem követi.

4. αSNAP szerepe az autofág és krinofág vezikulafúziók során

Juhász Gábor, Nyitray László

Az elmúlt évben sikerült előállítanunk az autofág és krinofág vezikulafúziós fehérjék SNARE doménjeit (*Drosophila* Syx17/Syx13, SNAP29, Vamp7/Ykt6) fehérjekristályosításhoz megfelelő mennyiségben és tisztaságban. Ezt követően az egyes SNARE-komplexek 3-3 tagját összekevertük és szűrtük különböző kristályosító körülmények alkalmazásával. Jelenleg a szűrés pozitív találatait optimalizáljuk Röntgenkristallográfiás méréshez megfelelő egykristályok előállítására.

5. Kristályosító chaperon létrehozása amiloid-szerű szerkezeti elemekkel

Harmat Veronika, Nyitray László

A nehezen kristályosítható fehérjék kristályosodási hajlamának növelésére olyan kristályosító chaperon rendszert terveztünk, amik jól kristályosodó, a kristályokban más fehérjék számára alkalmas üregeket képező fehérje használatán (annexin 2, ANXA2); vagy specifikus fehérje/fehérje kölcsönhatásokon alapulnak (dinein könnyűlánc 1 (DYNLL)/EML3). Összehasonlító vizsgálatokban bizonyítottuk, hogy az ANXA2 kristályosító chaperonként változatos fehérjékkel alkalmazható, a

leggyakrabban alkalmazott MBP-nél jobb hatékonysággal; eredményeinket a Structure folyóiratban publikáltuk. A DYNLL/EML3 rendszer teszteléshez előállított, az EML3-t a kristályosítandó fehérjéhez egy linkerrel kötött címkéként tartalmazó 8-féle fehérjekonstrukcióval vizsgáljuk, az EML a peptid helyzetének, a linker hosszának és a célfehérje méretének (célfehérjék: MBP és PDZ domén) hatását a kristályosodási hajlamra. A kristályosítás első eredményei szerint a nagyobb méretű fehérje/EML peptid konstrukció rövid linkerrel használva kizáródott a képződő kristályokból, azok csak a DYNLL-t tartalmazták.

6. BME-ELTE krisztallográfiai infrastruktúra felhasználása a fehérjetudományban

Vértessy Beáta, Harmat Veronika

A BME Biostruct Laboratórium és az ELTE-CrystalLAB együttműködése során együttműködésekkel, valamint mérési lehetőség biztosításával, és a fehérjekrisztallográfia elméleti és gyakorlati tárgyainak oktatásával, új tananyagok kidolgozásával (BME-ELTE biotechnológia MSc képzés; MSc és PhD kurzusok az ELTE és BME hallgatói számára) hozzájárulunk a szerkezeti biológia lehetőségeinek kitégítéséhez. Vizsgáljuk gyógyszercélpont fehérjék kölcsönhatásait fehérje természetű specifikus inhibitorokkal (dUTPáz-StI komplex), specifikus inhibitorokat tervezünk onkogén fehérje mutációkra (KRAS), karakterizáljuk a fenilalanin ammónia liáz fehérjék (PAL) új inhibitorait, amiloidképződés gócpontjaiként viselkedő peptidek önrendeződésének szerkezeti alapjait, cukoraminosavakból felépülő, rendeződő szerkezetű oligomereket és építőelemeiket, a dinein könnyű lánc csomóponti fehérje komplexeit.